

Anne Kalmari kesk

Kirjallinen kysymys ulkomaalaisammattipoimijoiden jokaisenoikeudesta

Eduskunnan puhemiehelle

Suomessa jokamiehenoikeuksilla kaikki saavat käyttää luontoa maksutta ja vapaasti. Luonnon käyttöön ei tarvitse maanomistajan lupaa, mutta käytön tulee olla vastuullista. Oikeuksiin kuuluu liikkuminen, tilapäinen oleskelu, marjojen ja sienien kerääminen sekä veneily ja uiminen. Toiminta ei saa aiheuttaa vähäistä suurempaa haittaa tai häiriötä maanomistajalle, luonnolle tai muille ihmisille.

Jokamiehenoikeutta ei ole Suomessa lailla määritelty, vaan oikeuksiin kuuluu se, mitä perinteisesti on pidetty kohtuullisena ja mitä ei ole laissa kielletty. Vuonna 2023 Metsähallitus päivitti viestinnässään jokamiehenoikeutta tarkoittavaksi termiksi jokaisenoikeudet.

Luonnonmarjojen ja -sienten poiminnan ympärille on syntynyt useita yrityksiä. Yritykset käyttävät ulkomaista halpaa työvoimaa ja hyödyntävät laajaa tulkintaa jokamiehenoikeuksista hyväkseen. Säännöllistä elinkeinotoimintaa harjoitetaan marjojen ja sienten keräämisellä jokamiehenoikeudella toisen mailla. Toiminta-alueenaan yritykset käyttävät koko Suomea. Suomen marjanpoimijat ry on ottanut asiaan kantaa ja esittänyt huolensa useaan kertaan siitä, miten Suomen marjametsissä harjoitetaan jokaisenoikeuksiin perustuen toimintaa, joka ei noudata Suomen työ- ja elinkeinon harjoittamiseen tarkoitettua lainsäädäntöä.

Aiheesta on tehty aikanaan lukuisia kirjallisia kysymyksiä. Sisäasiainministeriön työryhmä 2006 ei katsonut lainsäädännöllisiä muutoksia tarpeelliseksi. Vuonna 2008 työ- ja elinkeinoministeri laati ohjeet. Luonnonvaraneuvosto totesi 25.3.2009, että luonnontuoteala on riippuvainen ulkomaalaisista marjanpoimijoista, eikä nähnyt muutostarvetta. Ala on sen jälkeen sisäisesti luonut ohjeistuksia. Kuitenkaan kaikki eivät niitä ole noudattaneet. Jotkut ulkomaiset marjastajat roskaavat, tulevat pihapiireihin, sytyttävät tulta varomattomasti ja jopa yöpyvät toisten kesämökeillä.

Orpon hallitus päätti kausityöasetuksen muuttamisesta siten, että thaimaalaiset marjanpoimijat ovat työsuhteessa ja tarvitsevat viisumin tätä varten. Marjanpoiminta ammattimaistettiin viime vuonna. Marja-ala, joka oli jo entuudestaan toiminut asianmukaisesti, arveli jo tuolloin, että villi toiminta voi jopa pahentua, koska yrityksiä perustetaan ulkomaille, missä työläinsäädäntö on mitä sattuu. Ohjeistus on puutteellista ja Suomen pelisääntöjä ja velvoitteita ei tunneta, vaikka viimeksi kyselytunnilla 2.10. entinen työministeri Satonen väitti alan asioiden olevan kunnossa.

Kirjallinen kysymys KK 318/2025 vp

Vastuullinen marja-ala itse ei olisi toivonut luonnonmarjojen poiminnalle vierasta työsuhdeperusteisuutta, vaan marjalain kehittämistä.

Edelliseen viitaten onkin syytä arvioida, että suomalaisia jokaisenoikeuksia ei automaattisesti tule soveltaa työsuhhteessa oleviin poimijoihin, vaan tuolloin täytyisi olla maanomistajan lupa. Koska ulkomaalaispoimintaa tarvitaan, voidaan myös luoda malli, jossa alueellisesti maanomistajat voisivat yleisesti avata metsänsä työsuhhteisille henkilöille ja erityisehdot ja pelisäännöt määriteltäisiin. Sanktioista sovittaisiin.

Katson, että marjalain avaaminen olisi ja on edelleenkin välttämätöntä. Marjalain uudistuksia tulisi olla esimerkiksi se, että yritysten tulee ohjeistaa poimijoita omalla äidinkielellään. Ohjeistuksen tulee olla velvoite ja rikkomukset tulee sanktioida ja niistä yritysten on kannettava korvausvastuu. Kotimaisten luonnonmarjojen hyödyntäminen on mielestäni laajasti suomalaisen yhteiskunnan etu. Tilanne ei hallituksen toimin parantunut.

Edellä olevan perusteella ja eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ään viitaten esitän asianomaisen ministerin vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

Aiotaanko marjalakia muuttaa ja

pitäisikö jokaisenoikeudet poistaa ulkomaisilta poimijoilta?

Helsingissä 3.10.2025

Anne Kalmari kesk